

Aan de Minister voor Natuur en Stikstof

**Directoraat-generaal Natuur  
en Visserij**

**Auteur**

[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]

**TER BESLISSING**

**Datum**

12 mei 2023

**Kenmerk**

DGNV / 26429127

**Kopie aan**

**Bijlage(n)**

2

# nota

Nota kabinetsreactie op initiatiefnota "Snel weg uit de stikstofcrisis" van BBB/JA21

## Parafenroute

[Redacted]  
[Redacted] [Redacted] [Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted] [Redacted] [Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]  
[Redacted]

## Aanleiding

Eind 2022 is door de leden Van der Plas (BBB) en Eppink (JA21) de initiatiefnota "Snel weg uit de stikstofcrisis" gepubliceerd (Kamerstuk 36296, nr. 2; zie bijlage). De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft u op 8 februari en 6 april jl. gevraagd om een kabinetsreactie op de initiatiefnota.

## Geadviseerd besluit

U kunt de brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

## Kernpunten

- Met de kabinetsreactie geeft u een eerste appreciatie van de voorstellen in de initiatiefnota. Deze kabinetsreactie gaat in op de concrete voorstellen uit de initiatiefnota waarvoor om instemming van de Tweede Kamer wordt gevraagd.
- Ten aanzien van het voorstel om de omgevingswaarden gebaseerd op de kritische depositiewaarde (KDW) te verwijderen uit de wet:
  - Wordt verwezen naar de verkenning van een alternatief voor de rol van de KDW bij de toetsing aan de omgevingswaarden in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering, die u samen met landbouw- en natuurorganisaties uitvoert.
  - Wordt vermeld dat de Wet natuurbescherming al voorziet in de verplichting om landelijk een gunstige staat van instandhouding te realiseren voor de door de Vogel- en Habitatrichtlijnen beschermde natuur, vergelijkbaar met het voorstel. Nadere sturing op stikstof is echter nodig gebleken om voldoende snel reductie te realiseren, ten behoeve van zowel natuurherstel als toestemmingverlening.

- Ten aanzien van het voorstel om de drempelwaarde voor vergunningverlening aan activiteiten die stikstofdepositie zullen veroorzaken te verhogen naar 1 mol per hectare per jaar:
  - Wordt aangegeven dat er op dit moment geen ruimte is voor het introduceren van een nieuwe hogere ondergrens bij toestemmingsverlening.
  - Hierbij wordt gerefereerd aan de Porthos-uitspraak waaruit blijkt dat een drempelwaarde of vrijstelling in voldoende mate moet worden geflankeerd door maatregelen die de natuur in de Natura 2000-gebieden met door stikstof overbelaste habitats verbeteren en waarvan het positief effect vaststaat. Dit ontbreekt in het initiatiefvoorstel.
  - De voorgestelde drempel gekoppeld aan een dalende trend, zonder borging dat de trend zich zal voortzetten, biedt onvoldoende zekerheid.
- Ten aanzien van het voorstel om in het stikstofbeleid en de wet onderscheid te maken tussen stikstof (stikstofoxiden) en ammoniak :
  - Wordt aangegeven dat er op dit moment onvoldoende wetenschappelijke basis is om het effect van stikstofoxiden en ammoniak op de natuur afzonderlijk te beoordelen. Daarom wordt zowel bij de beoordeling van de bijdrage van individuele plannen en projecten als bij het bepalen van de totale jaarlijkse depositie op de natuur altijd gekeken naar het totaal aan stikstofdepositie.
  - Wordt aangegeven dat er gestuurd wordt op zowel een reductie van emissies van stikstofoxiden, als op een reductie van emissies van ammoniak en dat er geen sprake is van een verslechtering van de luchtkwaliteit door het beleidsmatig benaderen van de depositie van stikstof als totaal. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de sociaaleconomische analyse naar de effecten van de maatregelen uit het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering.

## Toelichting

- De KDW is de hoeveelheid stikstof in mol per hectare per jaar waarboven een risico bestaat dat de kwaliteit van natuurlijke habitattypen of leefgebieden van soorten (habitats) wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed. Voor elk type habitat is wetenschappelijk bepaald wat de KDW is. Voor zeer stikstofgevoelige habitats is deze waarde lager dan voor minder stikstofgevoelige habitats.
- De omgevingswaarden voor stikstofreductie zijn gebaseerd op de KDW en met de Wet stikstofreductie en natuurverbetering opgenomen in de Wet natuurbescherming. Hoewel stikstof niet het enige is waarop gestuurd moet worden voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van de natuur, is dit wel één van de grootste drukfactoren. Toewerken naar een gunstige staat van instandhouding als verplichting staat al in de Wet natuurbescherming. Een resultaatverplichting voor stikstof is in de wet

opgenomen om voor een langere termijn duidelijkheid te geven op welke doelstelling de stikstofreductiemaatregelen zich moeten richten. Dat is ook van belang voor het vlottrekken van de toestemmingverlening.

- Remkes heeft geadviseerd om op termijn de KDW in de wet te vervangen door een alternatief dat de staat van de natuur centraal stelt, mits de juridische houdbaarheid van een dergelijk alternatief verzekerd is.
- Totdat er een beter alternatief wordt gevonden voor de formulering van de omgevingswaarden op basis van de KDW, blijft de KDW als omgevingswaarde in de wet opgenomen.
- Over de rol van de KDW bij toestemmingverlening is in de wet niets geregeld: die rol volgt onmiddellijk uit de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak ten aanzien van de toepassing van artikel 6, derde lid, van de Habitatrictlijn. Uitgangspunt is dat bij een toename van stikstofdepositie op habitats waarvan de KDW is overschreden significante effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. In een passende beoordeling is er vervolgens ruimte om op basis van wetenschappelijke inzichten aan te tonen dat de specifieke omstandigheden van het gebied zodanig zijn dat significante effecten zijn uitgesloten, ondanks de toename van depositie.
- Voor de verkenning van een alternatief voor de omgevingswaarde trekt het kabinet een jaar uit. Op 16 februari jl. heeft een startgesprek plaatsgevonden met landbouw- en natuurorganisaties.
- Met dit traject wordt ook uitvoering gegeven aan de motie van de leden Van Haga en Smolders (Groep Van Haga) over een juridisch houdbaar alternatief voor de KDW (36200-XIV-88).
- Uit de Habitatrictlijn en jurisprudentie daarover volgt dat gerealiseerde stikstofreductie alleen gebruikt kan worden voor het toestaan van nieuwe activiteiten, of als onderbouwing van een drempelwaarde, als die reductie is gerealiseerd of als het verwachte positief effect vaststaat. Pas als de druk op de natuur afneemt, ontstaat meer ruimte om meer activiteiten toe te staan en voor een generieke drempelwaarde.
- De kabinetsreactie is intern LNV afgestemd met AGRO, LG&S en WJZ en interdepartementaal ambtelijk met IenW, FIN, DEF, en EZK. Van BZK is geen reactie ontvangen.